

VOORGANGERS VAN 'DE CONNECTOR' EN 'INTERCOM'

Majoor b.d. Peter Yska, Museum Verbindingsdienst

Veel actief dienende militairen kennen het bestaan van 'De Connector', het tijdschrift van de Vereniging van Onderofficieren en Oud-Onderofficieren van het Wapen van de Verbindingsdienst (VOOV), en 'Intercom' van de Vereniging Officieren Verbindingsdienst (VOV). Het zal minder bekend zijn dat er diverse voorgangers zijn geweest. In tegenstelling tot nu waren deze niet bestemd voor een bepaalde groep, maar voor alle militairen van de Verbindingsdienst. In deze bijdrage enige informatie over de 'voorgangers'.

PROBLEEM

Het is niet gebruikelijk dat ik mijn bijdragen begin met een probleem. Dat is er nu echter wel. Ik moet mijn verhaal namelijk baseren op incomplete jaargangen van de tijdschriften die in het archief van het Museum Verbindingsdienst aanwezig zijn. Ook in de bibliotheken van de KMA, het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), het Legermuseum en het Geniemuseum heb ik geen enkele aanwijzing kunnen vinden dat daar nummers, laat staan complete jaargangen, van de tijdschriften te vinden zijn.

Mijn hoop is daarom gevestigd op militairen b.d. die in de periode 1947 – 1950 in militaire dienst zijn geweest. Mogelijk dat zij tijdschriftnummers uit die periode bewaard hebben en die aan het Museum Verbindingsdienst beschikbaar willen stellen om haar archief te completeren.

'DE SPIN'

Voor zover valt na te gaan is: 'de Spin, Maandblad voor de Verbindingsdiensten van de Koninklijke Landmacht', het eerste tijdschrift dat na de Tweede Wereldoorlog verschijnt. Hiervan zijn uit 1947 de nummers 5, 9 en 10 aanwezig en uit 1948 de nummers 1, 2 en 3. Het is onbekend of er meer dan genoemde twee jaargangen zijn verschenen.

In geen van de aanwezige nummers is de naam van een redactielid terug te vinden. Wel begint ieder nummer met de vermelding: 'de Spin, Redactie en administratie Nieuwe Alexanderkazerne Van Alkemade-laan Den Haag Telefoon 774455'.

Waarom het maandblad 'de Spin' heet valt niet te achterhalen. In nr. 9/1947 herhaalt de redactie, die ondertekent met Directie, wel nog eens haar doelstellingen:

- contactblad tussen onze jongens in Holland en Indië;
- ontspanningsblad;
- vakblad.

Met deze doelstellingen hoopt de redactie een blad te zijn voor iedere militair die bij de Verbindingsdienst, in genoemde jaren nog deel van de Genie, dient. In het februari-nummer van 1948 vermeldt de redactie

trots dat er enkele draden bijgesponnen zijn naar de wapenbroeders in: 'Suriname en Curaçao en ... in België'

Een abonnement kost f 3,- en een los nummer f 0,25. Militairen in Indië kunnen zich alleen abonneren via relaties in 'Holland'.

In nr. 3/1948 geeft de redactie te kennen dat het redactieadres voortaan is: De Kromhoutkazerne in Utrecht. De Spin blijft nog altijd: 'Contactblad, Ontspanningsblad en Vakblad door en voor militairen van de Verbindingsdienst, hun familieleden en belangstellenden in Holland, Oost- en West-Indië'. Beschermheer van het blad is sinds januari: kol J.J. Marlet, directeur Verbindingsdienst KL.

FORMAAT EN INHOUD

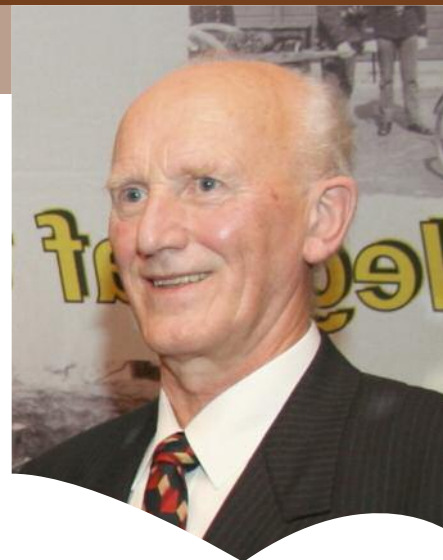
Het formaat van het tijdschrift is iets kleiner dan het huidige A5-formaat. De jaargang 1947 kent een standaard uitgevoerde voorkant, die van 1948 heeft per nummer een andere kleur en een wisselende foto. De omvang per nummer varieert tussen de 18 en 22 pagina's.

De artikelen hebben overwegend een algemeen karakter en gaan o.a. over Hitler's kamermeisje, astrologie, jazz, de boottocht naar Indië en hoe je grammofoonplaten opneemt. Daarnaast zijn er bijdragen over de geschiedenis van de Verbindingsdienst, oefeningen, kristallen, lijnwerkers in Indië en frequentie-modulatie.

De tweede-luitenant Jung schrijft o.a. over: 'De dienstplicht in de grijze oudheid' en 'Het officiersstokje'.

Opvallend is dat bijdragen, behalve die van de dominee, aalmoezenier en de sportofficier die met eigen achternaam ondertekenen, slechts voorzien zijn van initialen of een schuilnaam, zoals: Arpat, Criscrassimus, Vetlap, Spinet en Heber.

Voor de ontspanning zijn in het tijdschrift een schaakrubriek en kruiswoord- en ander puzzels opgenomen. Militairen met interesse voor radiotelegrafie kunnen zich vanaf 9 december 1947 (de oprichtingsdatum) bij de Militaire Radio Amateur Club (MILRAC) op de Nieuwe Alexanderkazerne, aansluiten.

HET KORPSLIED

Met goeie deelt de redactie in nr. 9/1947 mee dat: 'ONS korpslied officieel zal worden ingewijd op de grote feestavond op 23 October a.s. in de Dierentuin!'

De redactie vindt de sgt Pot van het administratieve bataljon bereid de muziek voor Ons lied te maken. Een korporaal, die uit bescheidenheid zijn naam niet gedrukt wenste te zien, verzorgde het dichterlijke gedeelte. Over de tekst van het lied zal de actieve militair van nu, evenals de redactie van toen, vermoedelijk niet laaiend enthousiast zijn.

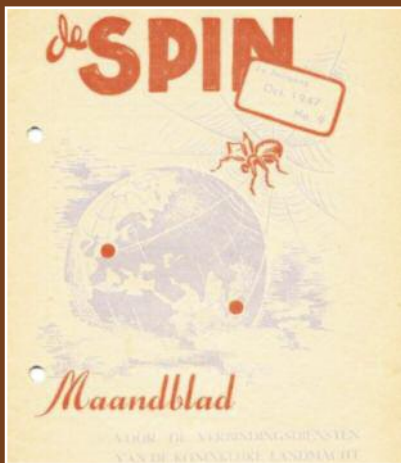
De redactie schrijft tenminste onder het kopje Ons Korpslied: Zoals alles, was ook dit lied aan kritiek onderhevig. Over het algemeen was men het wel eens met de melodie, doch de tekst viel bij velen niet in de smaak. Kritiek is echter o zo gemakkelijk, maar welke dichter bezorgt ons iets beters? Het ligt wel in de bedoeling de melodie te handhaven, dus DICHTERS VOOR!!!! (de Spin, 10/1947, p. 9).

Opvallend is dat in hetzelfde stukje staat dat er een grammofoonplaat van het korpslied is opgenomen. De chauffeurssectie, begeleid door het schoolorkest onder leiding van sgt Pot, zingt daarop de tekst. De plaat is bij de redactie van 'de Spin' te bestellen en kost inclusief verzendkosten f 8,-.

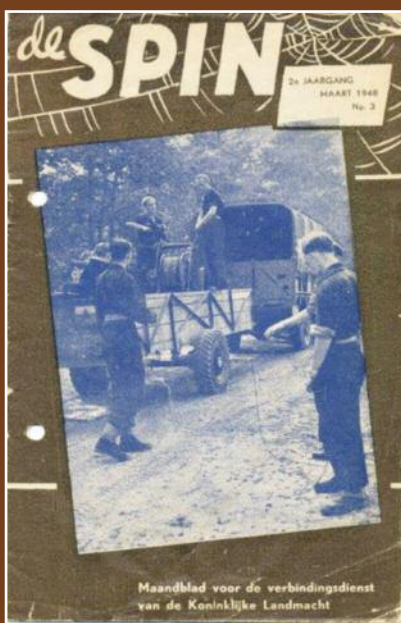
QTC: 'IK HEB EEN BERICHT VOOR U'

In februari 1950 verschijnt de 1e Jaargang No. 0 van het nieuwe tijdschrift 'QTC', de internationale Q-code voor: 'Ik heb een bericht voor U'. Het blad kondigt de komst van een 14-daagse periodiek van en voor de verbindingdienst der Koninklijke Landmacht' aan, die zal verschijnen vanaf 1 maart 1950.

Voorkant 'de Spin', 1e jaargang 1947

Kabelleggen, een afbeelding op de voorzijde van 'de Spin' bij de 2e jaargang

De kop van het nieuwe tijdschrift QTC

Schildert U? Boetseert U? Neen?
Probeer het eens met SWAAKS Kunstschilders en boetseerartikelen MARIAPLAATS 10 Telefoon 11565

MELKHANDEL J. MANTEN
Crosselaan 47
Speciaal adres voor: Melk, Boter, Kaas en Eieren
Voor de militairen: Gekookte Eieren

W. van BOLIJOUW
Rijwielen en onderdelen
Crosselaan 42
Het adres voor onderdelen en zwakstromartikelen

Weet U wat een DONUT is?
Vraagt ze in de cantine.
De aristocraat onder de Oliebollen!

Een vlieg geackeren, en goed geknipt, dan bij de kapper van de Hoel binnengezwipt

Enkele advertenties opgenomen in QTC 1e jaargang N.B.: de advertentie van de melkhandel

HET LIED VAN DE VERBINDINGSTROEPEN

Lied: september 1947
Tekst: een korporaal
Muziek: J.A. Pot

Als ons land is in nood,
De gevaren zijn groot
En de welvaart wordt belaagd,
Als de strijd om het recht
Door het zwaard wordt beslecht
En het volk om bescherming vraagt,
Onze mannen verspreid
In een strijd
Rondom het krijgstoneel,
Waar verbinding de band,
De leidende hand,
Is voor allen evenveel:
Daar ligt uw taak verbindingsman,
Het is Uw zaak verbindingsman,
Als gij berichten verzendt,
Verantwoordelijk bent
Voor het leven van uw kameraad.

Na de oorlog komt vree
Op het land, in de stee
Overall weer werk en kans.
Centralist en chauffeur,
Lijnman en controleur,
Tel'grafist en ordonnans,
Al dees mannen verblijd
Na een moeizame strijd
Verweg van het krijgstoneel,
Waar gezin vormt de band
En de werkende hand
Vraagt van allen evenveel:
Daar ligt Uw taak verbindingsman,
Het is Uw zaak verbindingsman,
Als gij weer burgerman bent
De verantwoording kent
Van Uw plichten voor land en gezin.

Bron: 'de Spin', nr. 9 /1947, p. 8

Het abonnementsgeld zal in de kazerne f 0,25 per maand en daarbuiten f 4,- per jaar bedragen.

De redactie, genoemd in de kop van het eerste nummer bestaat uit: Res. kap W. v.d. Poel, hoofdredacteur, res. kap R.E. Zieck, res 1e lnt B. Horst en aooi J.J. Nyqvist. Vanaf 1 mei 1950 maakt ook een soldaat deel uit van de redactie

Het formaat van de eerste jaargang is 25 cm breed en 33½ cm hoog. De nummers bevatten 4 – 10 pagina's, die doorlopend genummerd zijn. In de meeste nummers staan ook enkele advertenties. Van de eerste jaargang verschenen 23 nummers met in totaal 140 bladzijden.

Op 4 april 1951 verschijnt het eerste nummer van de 2e jaargang. Het formaat (hoog 26 cm, breed 18 cm) en de lay-out zijn totaal anders vergeleken met de 1e jaargang.

De soldaat M. v.d. Adel ontwerpt het nieuwe voorblad en de teksthoofden. Het tijdschrift is voorzien van een donkerblauw-wit gekleurde omslag met de tekst in witte letters en in goudkleur het embleem van de Verbindingsdienst en de letters QTC. De omvang per nummer is 4 – 8 pagina's die doorlopend genummerd zijn. Uiteindelijk verschenen 25 nummers met in totaal 212 pagina's.

DE INHOUD IN HET ALGEMEEN

Door de beschikbaarheid van meer ruimte per nummer is de variatie aan onderwerpen en de omvang per onderwerp aanzienlijk groter dan bij 'de Spin'. Zo is er uitgebreide aandacht voor de verjaardagen van de leden van het Koninklijk Huis en voor politieke ontwikkelingen in Nederland en in de wereld. Er wordt geschreven over radio, radar, televisie, techniek en kernenergie. De geestelijk verzorgers, de sportofficier en een 'genezerik' laten ook regelmatig van zich horen. De deelnemers aan de Vierdaagse en andere marsen mogen altijd rekenen op de warme belangstelling van de redactie. Uiteraard ontbreekt ook het nieuws uit het regiment en het Depot Verbindingstroepen niet. Bovendien is er altijd voldoende aandacht voor sport en ontspanning.

ENKELE SPECIALE GEBEURTENISSEN

In bijna ieder nummer van QTC staat – voor geïnteresseerden in de geschiedenis van de Verbindingsdienst – wel iets interessants.

Zo wordt aan het vijfjarig bestaan van de School Reserve Officieren van de Verbindingsdienst (S.R.O.V.), opgericht op 15 september 1946, een apart nummer gewijd. Te lezen is o.a. dat de school in 1948 vanuit Den Haag naar Utrecht verhuist en dat de klassen O12 – O13 op 20 mei 1949 de leerlingenvereniging 'Pronto' oprichten. In die periode is de herkenbaarheid van de S.R.O.V.- cursisten, door het dragen van een bruine baret, nog een vrome wens. Het aanbrengen van een wit schijfje achter de baretleuw maakt hen toch kenbaar als S.R.O.V.- leerling.

De redactie besteedt aan het voor de eerste maal beëdigden van KMA-officieren (R. Troelstra, B.J. Heinink, H. Wolters, H.C. Naarding en A. de Kreek) op dinsdag 11 september 1951 bij het zelfstandige Regiment Verbindingstroepen ook de nodige aandacht.

Natuurlijk wordt er elke keer over de opkomst en het vertrek van een lichtingsploeg dienstplichtigen het nodige geschreven. Waarschijnlijk leidt het vertrek van 'verbinderikken' (staat in QTC!) naar Ede, waar op 1 november 1951 het 2e Regiment Verbindingstroepen wordt opgericht, ook tot een daling van het aantal abonnees en uiteindelijk tot het einde van QTC per 1 april 1952.

DE MARS VAN DE VERBINDINGSDIENST

In de zomer van 1950 rommelt smi Heydelberg in Utrecht in een bureau en vindt daarin tot zijn verbazing het verbindingslied en de muziek van de sgt Pot. Hij gaat met de vondst naar maj Barten van het Schoolbataljon. Die benadert vervolgens sm Bosch, van de Koninklijke Militaire Kapel (KMK) in Den Haag, met de vraag om van de muziek een mars te maken. Op 1 september om 11.00 uur biedt maj Barten de mars in partituurvorm aan, ten overstaan van o.a. kol Marlet, de burgemeester van Utrecht en het aangetreden regiment, aan de regimentscommandant, kol A.H. Schouten. Na de toespraak van maj Barten speelt de KMK, onder leiding van kap Rocus van Ieperen, op de binnenplaats van de Hojelkazerne in Utrecht voor de allereerste keer de ‘Mars van de Verbindingsdienst’.

ANDERMAAL: HET KORPSLIED

In juni 1951 schrijft de redactie van QTC een prijsvraag uit voor een nieuw korpslied. De aanleiding vormt het Sinterklaasfeest in december 1950. De drumband en de amusementsband ‘The Musical Signals’, beide van het Regiment, spelen dan de nieuwe Verbindingsmars. Meezingen van het korpslied kan niet, want de tekst daarvan is afgekeurd. En zonder tekst krijg je alleen maar iets te horen van: du - du - du daaaa (bis). Doel van de prijsvraag is om bij de feestelijke heropening van de manschappenkantine op de Hojelkazerne, eind juni 1951, een nieuw verbindingslied te kunnen zingen. Het ‘Regiment Verbindingslied’ komt er. De tekst is van Hans Dulmers, de muziek, naar de mars van smi Bosch van de KMK, van sgt J.A. Pot.

Eind juni 1951 verzorgt het CA – CA – Cabaret drie feestavonden in de vernieuwde manschappenkantine van de Hojelkazerne. In QTC van 6 juli 1951 staat (p.63): “Telkenmale werden de avonden besloten met het gemeenschappelijk zingen van het nieuwe Regiment Verbindingslied, waarbij voor de muzikale omlijsting werd gezorgd door The Musical Signals, o.l.v. Claus van Santen en door de drumband o.l.v. Sgt. P. de Leeuw.”

Dit lied heeft het dus uiteindelijk ook niet gehaald gelet op de huidige tekst.

DE LAATSTE QTC?

Op 1 april 1952 verschijnt QTC, 2e jaargang no. 25. Dit nummer is nog aanwezig in het archief van het Museum Verbindingsdienst. Vermoedelijk is dit niet het laatste nummer, want in een mededeling staat dat kopij voor 15 april a.s. moet zijn ingeleverd.

Hopelijk dat in die tijd dienende militairen antwoord op de vraag kunnen geven of er meer nummers zijn verschenen.

HET REGIMENT'S VERBINDINGSLIED

Lied: juni 1951

Tekst: H. Dulmers

Muziek: J.A. Pot

Naar de mars van de sm Bosch (KMK)

Met zijn jeugdige kracht,
In de blauw-witte pracht,
Van een bruisend, frisse zee,
Is ons jong Regiment,
In de rijen present,
Van het troependefilé.
Onze mannen verspreid
Door het land, wijd en zijd,
Blijven één, als een blok bazalt,
Waar de vijand ons Recht,
Onze Vrijheid bevecht,
En het uit trompetten schalt:
Dù, dù, dù, daa,
’t Verbindingssein.
Dù, dù, dù, daa,
Ons Vredes-sein.
Want onze V mag de tolk,
Van Vorstin en van Volk,
De Verbinding in ’t leger ook zijn.

Met het glanzende staal
Van een keur materiaal,
Dat de legermacht verbindt,
Wordt ons jong Regiment,
Als de garde erkend,
Van een vorst’lijk Petekind.
Centralisten, chauffeurs,
Tel’grafisten, monteurs,
In kazerne of in ’t veld,
Staan voor Haar in de bres,
Marijke, Prinses,
Als het uit de trompetten schalt:
Dù, dù, dù, daa,
’t Verbindingssein.
Dù, dù, dù, daa,
Ons Vredes-sein.
Want onze V mag de tolk,
Van Vorstin en van Volk,
De Verbinding in ’t leger ook zijn.

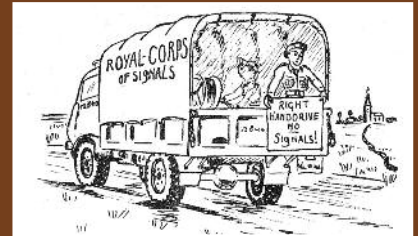
Bron: QTC, 2e jg, no. 6, 26 juni 1951, p. 55

EN NA QTC?

Na het voor alle militairen van de Verbindingsdienst bestemde tijdschrift QTC wordt het even stil. Met de oprichting van de ‘Vereniging van Officiëren Verbindingsdienst’ (VOV) op 18 februari 1954 komt er weer een tijdschrift, maar dat is alleen bestemd voor officieren. Onder redactie van de 1e lnt W.F. de Neef verschijnt vanaf oktober 1954 tot eind 1958, om de twee maanden het ‘Organ van de Vereniging Officiëren Verbindingsdienst’ in gedrukte vorm. Omdat het niet zo goed gaat met de leefbaarheid van de VOV lukt het ook niet meer met het

Een foto van het eerste optreden van de drumband van het Regiment op 29 juni 1950 op de Hojelkazerne in Utrecht

Een tekening uit QTC

De voorkant van de 2e jaargang van QTC

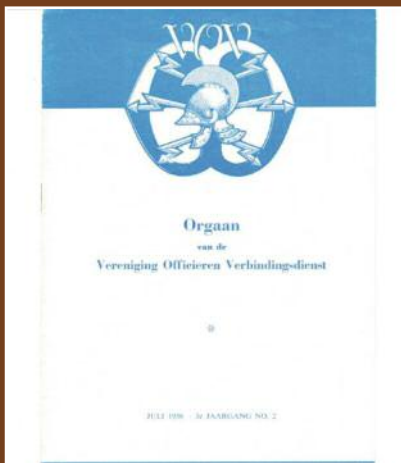
Het kopje van het regiment gebruikt in de 2e jaargang van QTC

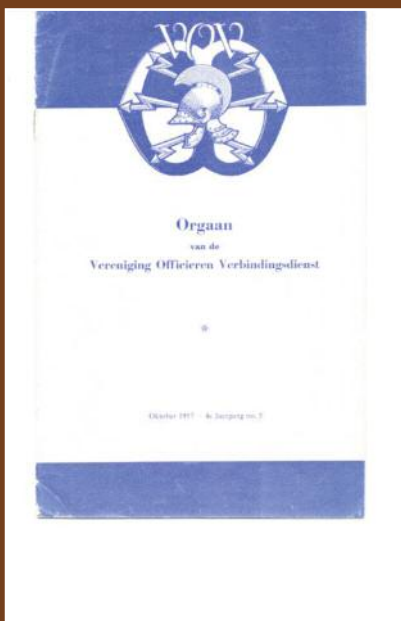
Het kopje boven het technisch nieuws

Het 2e lied van de Verbindingsdienst met de muziek

Voorzijde van het 'Orgaan', jaargang 1956

Voorzijde van het 'Orgaan', jaargang 1957

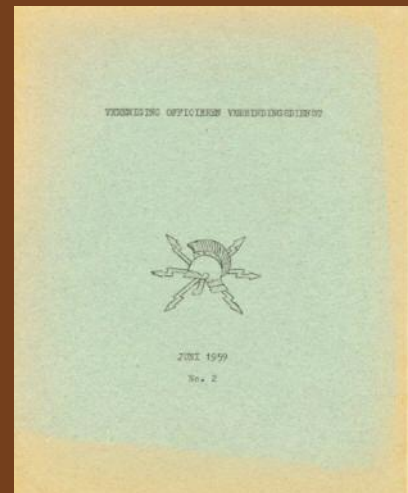
Orgaan. In 1959 verschijnen nog enige gestencilde exemplaren van een naamloos blad en dan wordt het stil, net als bij de VOV. In 1971 wordt de VOV gereanimeerd, evenals haar tijdschrift. In maart 1972 verschijnt het eerste nummer onder de nieuwe naam: 'Intercom', het begin van een reeks die nog altijd bestaat.

De onderofficieren en overige militairen moeten het vele jaren doen met de Legerkoerier. Gestimuleerd door het eeuwfeest van de Verbindingsdienst richten de onderofficieren op 18 februari 1974 de 'Vereniging van Onderofficieren en Oud Onderofficieren van het wapen van de Verbindingsdienst' op. In september van dat jaar krijgen ze ook een eigen tijdschrift: 'De Connector', dat nu nog ieder kwartaal verschijnt.

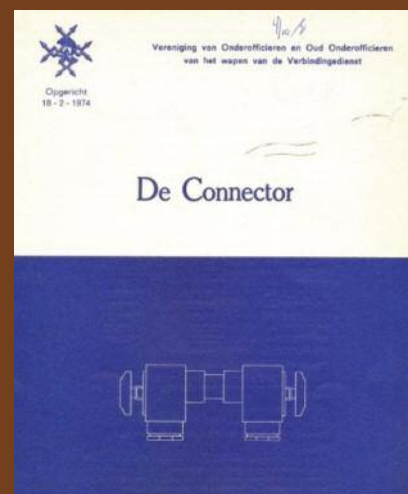
TOT SLOT

Gedurende meerdere jaren bestaat er een tijdschrift voor alle militairen van de Verbindingsdienst, waar ook ter wereld, onder de naam 'de Spin' en QTC. Eind jaren veertig van de vorige eeuw is dat over. De officieren beginnen in 1954 met een eigen tijdschrift dat na een aantal jaren ook weer ter ziele gaat. Pas sinds 1972 is er sprake van een levensvatbaar tijdschrift dat tot op heden onder de naam Intercom verschijnt. Bij de onderofficieren ziet, een half jaar na het eeuwfeest van de Verbindingsdienst in 1974, het tijdschrift 'De Connector' het levenslicht. Het blijkt levensvatbaar tot op de huidige dag.

Voor het Museum Verbindingsdienst geldt dat zij van 'de Spin', 'QTC' en het 'Orgaan' van de VOV slechts incomplete jaargangen in haar archief heeft. De wens is natuurlijk om die jaargangen te completeren. Misschien kan deze bijdrage daarbij helpen.

Een nummer van de nooduitgave door het bestuur van de VOV

De voorkant van het eerste verschenen nummer van De Connector

REGIMENT VERBINDINGSTROEPEN

VRIJWILLIGERS ZIJN WELKOM !

De meeste initiatieven en activiteiten die ons Regiment jaarlijks organiseert zijn geborgd in werkgroepen onder de paraplu van de Stichting Regiment Verbindingsstroepen. Voorbeelden daarvan zijn de werkgroep Regimentsdiner en de werkgroep Regiment Sportdag. De werkgroepen bestaan zowel uit actief dienende collega's als uit bd-collega's. Ze hebben één ding gemeen: allemaal verzetten ze belangeloos veel werk voor ons Regiment, dat door mijn Regimentsadjutant en mij nooit allemaal opgepakt kan worden. En dat is natuurlijk geweldig!

Maar we moeten ook vooruit kijken. De verhuizing van ons Regiment naar Amersfoort heeft een impact op de beschikbaarheid van vrijwilligers. Op de korte termijn raakt dat vooral de Werkgroep Veteranen, die verantwoordelijk is voor het organiseren van onze dodenherdenking en de tweejaarlijkse reünie. Daarnaast vormt deze werkgroep de 'linking pin' tussen veteranen, veteranenorganisaties en ons Regiment. Door de verhuizing ziet het er naar uit dat twee leden van deze werkgroep hun werkzaamheden niet gaan voortzetten. Daarom is er behoefte

aan vrijwilligers die in de werkgroep Veteranen hun steentje willen bijdragen, zodat het opgebouwde (net)werk niet verloren gaat.

Voor meer informatie kunt u altijd contact met het regimentscommando opnemen: tel. 06-13462570 of L.Oost.05@mindef.nl

Lkol J. de Feiter
Regimentscommandant

